

Lisa 1. Kaasamise käigus esitatud märkuste arvestamise tabel

Ministeeriumid, riigiametid

Ettepaneku esitaja	Ettepanek/avaldus	Arvestamine
<p>Kaitseministeerium (sh Välisluureamet)</p>		
<p>Rahandusministeerium</p>	<p>Kehtiv määrus on olnud jõus vaid kolm aastat. Selle peamine muudatus seisneb välisinvesteeringu hindamismehhanismi kohustuslikuks muutmises kõikides liikmesriikides. Eestis on selliste investeeringute loakohustus ja -menetlus sätestatud 2023. aastal jõustunud Välisinvesteeringu usaldusvääruse hindamise seadusega. Lisaks üldise skriiningukohustuse kehtestamisele sätestatakse määruses senisest täpsemalt lubade läbivaatuse ja liikmesriigi ning komisjoni vahelise teabevahetuse protseduur.</p> <p>Üldise kommentaarina – praegune geopoliitiline olukord sunnib teatud sisenevate investeeringute kontrolli varasemaga võrreldes veel tõsisemalt rakendama ning on loogiline, et skriiningumenetlus peaks toimima ühetaoliselt kõikjal EL-is. Samuti peab see olema koordineeritud ning koostöövõimeline. Teisalt muudavad sellised regulatsioonid riike järjest „raskemaks“, kasvab halduskoormus, takistusi tekib ka heade kavatsustega majandustegevusele. Vaenulike kavatsustega majandusagendid on regulaatoritest sageli sammu võrra ees, saavad kasutada suuremaid ressursse (näiteks tegelike kasusaajate ja muude seoste peitmiseks). Nii muutuvad piirangud halduskoormavaks esmajoones seaduskuulekale turuosalisele ja regulaatoritele endile.</p> <p>Kõige suurem praktiline küsimus on selle regulatsiooni koordineeritud, ühetaoline ja mõjus rakendamine. Kui see õnnestub loodetud viisil sisse seada, siis suurema hüve (julgeolek, avalik kord jne.) nimel tuleb kaasnevate kõrvalmõjudega leppida. Toetudes oma senisele kogemusele omab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet lisanduvast töökoormusest ja meetmete mõjust parimat ülevaadet. Ettepanekust ei ole arusaadav kuidas konfidentsiaalsel viisil raporteerimine komisjonile käima hakkaks. Kui sellise teabe edastamise ja haldamise maht kasvab oluliselt, võib see olla kõigile liikmesriikidele üsna suur väljakutse. Lisaks tekib liikmesriikidel võimalus esitada vastuväiteid mis võib tekitada ka asjatu venitamise, pahatahtlikkuse ja proteksionismi.</p> <p>Rahapesu ja terrorismi tõkestamise vaatenurgast on igasugune skriining välisinvesteeringute läbipaistvuse suurendamiseks positiivne. Siiski ei erine lisanduvad tegevused juba praegu nõutust (taustakontroll, tegelike kasusaajate tuvastamine, kooskõla kehtestatud sanktsioonidega jne.).</p>	

	<p>Meie arust tuleks veenduda, et esimese peatüki artikkel 2 (9) ei oleks tõlgendatav nii, et lisas II loetletud tegevusaladel tegutsevaks sihtmärgiks loetakse ka näiteks pilveteenuste, asjade internet (IoT), vesiniku, akude, droonide, elektroonilise raha, väärtpaberite keskodepositooriumi jms kasutajad (Union target active or intending to be active in technologies, assets, facilities, equipment, networks, systems, services and economic activities of particular importance for the security or public order interests of the Union, listed in Annex II, including through ownership, use, production or supply thereof).</p>	
<p>Siseministeerium (sh Kaitsepolitsei amet)</p>	<p>Siseministeerium toetab määruse muutmise ettepanekut. Välisinvesteeringute usaldusväarsuse hindamise eesmärk on avaliku korra ja julgeoleku tagamine. Seetõttu on tegemist väga olulise meetmega Eesti julgeoleku tagamisel ning ohtude ennetamisel ja tõkestamisel, mis võivad tulla läbi majanduse. Siseministeerium toetab eelnõus väljatoodud ettepanekuid, kuivõrd strateegiliselt läheb see kokku Eesti julgeolekupoliitika aluspõhimõttega, et muutnud julgeolekuolukorras peame tegema julgeoleku tagamiseks rohkem, kui varasemalt. Samuti annab eelnõu olulise panuse Eesti julgeolekupoliitika tegevussuunda majandusjulgeolek ja kriitilise taristu kaitse, kuivõrd võimaldab tuvastada ja tõkestada riigi toimimise seisukohalt olulist teenust pakkuvatesse ettevõtetesse tehtavaid vaenulike toimijate poolt tehtavaid investeeringuid.</p> <p>Siseministeerium peab oluliseks, et välisinvesteeringute sõelumisel EL-i üleselt oleks ühtsed miinimumstandardid. Näiteks on üheselt defineeritud kaitstavad valdkonnad nagu on loetletud eelnõu lisas. See on oluline, sest EL-i siseselt on paljud sektorid omavahel tihedalt seotud ning ühes liikmesriigis toimuv võib mõjutada oluliselt ka teisi või Euroopa julgeolekut laiemalt. Näiteks on tihedalt põimunud Euroopa energeetika ja sidevaldkonnad ning muud valdkonnad. Samuti on oluline selle valdkonna oluliste terminite ühtne defineerimine. Näiteks, kuidas defineeritakse „kolmas riik“, „maandamismeetmed“ või „kõrvaltingimused“.</p> <p>Samuti on oluline leida paremad lahendused seni kohaldamisalast väljas olevate greenfield-välisinvesteeringute osas, st kui ei osteta ega investeerita olemasolevatesse ettevõtetesse, vaid luuakse täiesti uus ettevõtte, kes hakkab toimima ja mõjutama mõnd kriitilist valdkonda. Määruse muudatused toovad endaga kaasa võimalust tulevikus paremini täiendada ning tõhusalt rakendada välisinvesteeringute usaldusväarsuse hindamise seadust. Sellele aitab kaasa mh greenfield-välisinvesteeringute lisamine liikmesriikide taustauuringu mehhanismi hõlmatud tehingute hulka.</p> <p>Oluline on tugevdada ja luua täiendavaid õiguslikke aluseid liikmesriikide omavahelises koostöös ja infovahetuses. Üks ja sama ohtu kujutav välisinvestor võib katsetada tegutsemist mitmes liikmesriigis. Näiteks, kui mõni valdkonda seirav asutus on leidnud info, mis on oluline ka teistele liikmesriikidele julgeoleku tagamiseks, siis peaks olema võimalik seda teavet kiiresti jagada, arvestades lühikesi menetlustähtaegu.</p>	

	<p>Eesti välisinvesteeringute usaldusvääruse hindamise seadus jõustus 2023. aasta septembris ning paljud eelnõus toodud põhimõtted on juba rakendatud. Samas on Euroopas riike, kus mehhanismid on loodud aastakümneid tagasi ning ei võimalda tänaseid ohte enam efektiivselt maandada.</p>	
<p>Välisministeerium</p>	<p>Tulenevalt Riigikantselei resolutsioonist 2-5/24-00286 edastab Välisministeerium oma arvamuse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile seoses Välisinvesteeringute määruse muutmise ettepanekuga, COM(2024) 24. Sisendi koostas Välisministeeriumi väliskaubanduspoliitika ja rahvusvaheliste majandusorganisatsioonide osakond.</p> <p>Välisministeeriumi hinnangul on välisriikidest pärit investeeringute usaldusvääruse hindamise alane koostöö Euroopa Liidu raames oluline liikmesriikide julgeoleku tagamisel ning 2019.a-l vastu võetud vastava määruse (2019/452) rakendamine aidanud seda märgatavalt edendada. Alates 2023.a sügisest Eestis jõustunud sama valdkonna seadusandlus (välisinvesteeringute usaldusvääruse hindamise seadus, VUHS) on loonud võimaluse ka Eestil mainitud koostöös aktiivselt osaleda.</p> <p>Euroopa Komisjoni poolt esitatud eelnõu puhul nõustume hinnanguga, et olemasoleva süsteemi toimimist ja liikmesriikide vahelist koostööd on võimalik parandada. Samas on oluline hoida Euroopa ja liikmesriikide majandused avatuna investeeringutele ning vältida eelnõus sisalduvate täiendavate kohustuste muutumist koormavaks liikmesriikidele, sihtettevõtetele ja välisinvestoritele. Nõustume, et oluline on tagada siseturu efektiivne toimimine ja seda ei tohiks takistada erinevused liikmesriikide välisinvesteeringute hindamise režiimides. Siiski rõhutame, et oluline on piirduda eelnõu artiklis 1 välja toodud määruse eesmärgi täitmisega, milleks on liikmesriikide julgeoleku ja avaliku korra tagamine, ning keskenduda just viidatud eesmärgi saavutamisele.</p> <p>Oluline on märkida, et välisinvesteeringute usaldusvääruse hindamine on Eestis rakendatud vähem kui aasta (alates 1.09.2023). Seega on mõistlik üleminekuajaks oluline kuna võimaldaks siseriikliku seadusandluse muutmisel arvestada piisava praktilise kogemusega. Eelnõu välja pakutud 15 kuu pikkune tähtaeg alates määruse rakendumisest ei ole selleks piisav võttes arvesse teema mahukust üldisemalt.</p> <p>Peame oluliseks, et liikmesriikide poolseid hindamismehhanisme mõjutavad otsused nagu näiteks lisade muutmine või täiendamine, tehakse liikmesriikide osalusel. Lisa 2, milles sisaldub valdkondade loetelu, mida liikmesriigid peaksid monitoorima on väga lai ning hõlmab mitmeid valdkondi, mida Eesti pole pidanud vajalikuks varasemalt monitoorida. Sooviksime põhjalikumaid mõjuhinnanguid Lisa 2-s mainitud tehnoloogiate osas, nt. kui suurt hulka sihtettevõtteid vastavate sektorite hindamine</p>	

mõjutaks. Loetelu sisaldab tehnoloogiaid (nt. virtuaalreaalsus), mis on igapäevaselt laialtlevinult kasutusel ning mille puhul võib välisinvesteeringute hindamise mehhanismi kasutamine tõsta märkimisväärselt hindamiste arvu.

Toetame liikmesriikide vahelise koostöömehhanismi lihtsustamist ja koordineerimise võimaldamist mitmeid riike hõlmava menetluse puhul, sh. mahendusmeetmete (s.t. kõrvaltingimustega investeerimisloa andmine) koordineerimise. Samas on eelnõu artiklites 5 kuni 12 kirjeldatud koostöömehhanism bürookraatlikult koormav ning jäikade tähtaegadega. Arusaamatuks jääb vajadus ja mõistlikkus sätestada, et mitmeid riike hõlmava omandamise puhul (nt. omandades suurema korporatsiooni) tuleb teatis esitada kõikides riikides ühel ja samal päeval. Näiteks võivad sihtettevõtetel olla erinevates liikmesriikides erinevate tegevusaladega üksused ning ka erinevad administratiivsed protseduurid teatise esitamiseks.

Samuti tekitab küsimusi vajadus kehtestada hindamiskohustus välisinvestori suhtes, kelle investeeringut on varasemalt mõnes menetluses hinnatud ja loast keeldutud või antud kõrvaltingimustega. Juhul kui välisinvestori hindamine toimus sihtettevõttest lähtuvalt, siis on arusaamatu, miks on vaja välisinvestorit hinnata kõikidel järgmistel juhtudel, kui investeering tehakse hindamiskohustuseta sihtettevõttesse (nt. mõni kohvik, pagaritöökoda vms).

Kokkuvõttes tuleks tõsiselt kaaluda eelnõus esitatud koostöömehhanismi märkimisväärset lihtsustamist, võttes seejuures arvesse liikmesriikide pädevust oma julgeoleku ja avaliku korra tagamisel. Vältida tuleks ülereguleerimist. Koostöömehhanism peaks Välisministeeriumi hinnangul olema piisavalt paindlik, mis võimaldaks arvesse võtta erinevaid asjaolusid lähtuvalt hindamismenetluse keerukusest (nt. võimalikud erandid tähtaegade ja nõutava info osas).

Kuigi välisinvesteeringute hindamist puudutav informatsiooni laiem jagamine on tervitatav, tekitab küsimusi eelnõu artiklis 4 lõige 2(f) sisalduv igaaastane liikmesriikide poolse raporti koostamise kohustus. Arvestades erinevate liikmesriikide vahelisi suuri erinevusi hindamismenetluste mahust, tuleks raporti koostamise nõude kehtestamisel lähtuda pigem konfidentsiaalsuse eesmärgi tagamisest. Näiteks, vaid mõne hindamismenetluse puhul on keeruline andmeid esitada viisil, mis tagaks piisava konfidentsiaalsuse ning liikmesriikidel võiks olla võimalus valida ise raporti koostamiseks sobiv periood.

Esitatud eelnõu rakendamisel toimub tõenäoliselt liikmesriikide kontaktpunktide märkimisväärne administratiivse koormuse kasv. Seetõttu peame vajalikuks, et eelnõu menetluse käigus leitakse võimalused nii ametiasutustele kui ka ettevõtetele kohalduvate täiendavate administratiivsete nõuete

	miinimumini viimiseks ja sätestatakse sellised protseduurireedid, mis on tasakaalus välisinvesteeringu võimaliku ohuga liikmesriikide julgeolekule ja avalikule korrale.	
Kliimaministeerium	On AK märgisega - sisend leitav EISis.	
Justiitsministeerium (sh Konkurentsiamet)	Justiitsministeeriumil, olles konsulteerinud ka Konkurentsiametiga, hetkel ettepaneku kohta kommentaare ei ole. Palume algatuse kohta asjassepuutuvate asutuste sisendi pinnalt MKM poolt koostatava seisukoha lõppteksti selle valmimisel Justiitsministeeriumile edastada.	
Riigikantselei (JRKB)	Toetame, täiendavaid ettepanekuid ei ole.	
Tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve amet	<p>1. Määruse eelnõu artikkel 4 punkti 2 alapunkt c näeb ette taustauuringuasutusele õiguse andmise alustada välisinvesteeringute taustauuringut omal algatusel vähemalt 15 kuud pärast loakohustuseta välisinvesteeringu elluviimist, kui taustauuringuasutusel on alust arvata, et välisinvesteering võib mõjutada julgeolekut või avalikku korda. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil (edaspidi TTJA) ning välisinvesteeringu usaldusväarsuse hindamise seaduse (VUHS) §-s 14 nimetatud välisinvesteeringukomisjonil täna puudub VUHS-st tulenev õigus alustada välisinvesteeringu loa menetlust ehk hinnata välisinvesteeringu usaldusväarsust taotlejalt vastavat puudusteta taotlust saamata. Tagantjärele kontroll ja selle tulemusel negatiivsete mõjude tuvastamisel nende vältimiseks võimalik tehingu tagasipööramine on meede, mis riivab tugevalt ettevõtlusvabadust ning sellise õiguse andmine eeldab täpsemat mõjude analüüsi. Jääb ka ebaselgeks, kuidas sellega suureneb investorite kindlustunne, millele on viidatud määruse eelnõu lk 23 lõikes 26. Leiame, et alternatiivse lahendusena võib ette näha järelevalve kohustuse olukordadeks, kus välisinvestor pole investeeringuks luba saanud, nagu see on sätestatud VUHS §-s 20, milles on TTJA-le antud pädevus ja kohustus riikliku järelevalve teostamiseks VUHS-is sätestatud nõuete täitmise üle. Siiski ei ole sellise järelevalve ulatus samaväärne määruse eelnõu artiklis 4 sätestatud miinimumnõuetega taustauuringuga. Mõõname, et VUHS eesmärgi ehk välisinvesteeringu usaldusväarsuse hindamisega tagada Eesti ja muu Euroopa Liidu liikmesriigi julgeolek ning avalik kord täitmisele tuleks eeltoodud õiguse lisandumine kasuks (näiteks võimaldaks alustada mõjude hindamist julgeolekule ja avalikule korrale põhjendatud juhul, kui investeeringu saaja ei kvalifitseeru VUHS tähenduses sihtettevõtjaks). Samas praktikas võiks osutada keeruliseks negatiivsete mõjude tuvastamisel pöörata tehingut tagasi või teha muid toiminguid välisinvesteeringueelse olukorra taastamiseks või kõrvaltingimuse seadmiseks, millega investeeringu tegemisel pole arvestatud ja kui tehingust on juba rohkem aega möödunud. Toome ka välja, et seesugune olukord tekitab ulatusliku ja ootamatu ettevõtlusvabaduse riive – ettevõtja teeb investeeringu teadmises, et luba ei ole vaja, kuid 2 (4) hiljem sekkutakse ootamatult investeeringusse ehk ettevõtlusvabadusega kaetud valdkonda. Seetõttu arvame, et väljaspool loakohustuslikke valdkondi tekitab menetluse alustamise pädevus rohkelt segadust ja ebakindlust. Julgeolek ja avalik kord tuleks</p>	

tagada ka ettevõtjatele läbipaistval viisil, sätestades pigem eelkontrolli kohustuse ja vajadusel selle kohustuse täitmise üle järelevalve. Kaaluda võiks ka, mis juhtudel võiks ja piisaks loamenetlust diferentseerida – kas näiteks kõigil juhtudel tuleb teisi liikmesriike teavitada või mingitel juhtudel piisab riigisisest otsustusest, et oht julgeolekule ja avalikule korrale puudub.

2. Määruse eelnõu artikkel 4 punkti 4 alapunktid a ja b näevad ette, et riiklikud välismaiste otseinvesteeringute (edaspidi välisinvesteering) taustauuringumehhanismid peavad hõlmama välisinvesteeringuid ettevõtjatesse, kes osalevad määruse eelnõu lisas loetletud EL-ile huvi pakkuvates projektides ja programmides ning kes tegutsevad EL-i julgeoleku või avaliku korra osas eriti olulistes valdkondades. Välja toodud muudatus tingib vajaduse üle vaadata ja kaasajastada välisinvesteeringu usaldusvärsuse hindamise seaduse (VUHS) § 4 ja hinnata, milline oleks selle mõju loakohustusega ettevõtjate arvule ning loataotluste menetlemiseks kuluvale töömahule.

3. Määruse eelnõu artikkel 5 näeb ette investeeringud, mille puhul on kohustus koostöömehhanismi raames teisi EL liikmesriike ja EK-d teavitada. Samas sätestatakse ka võimalus vabatahtlikult teavitada investeeringutest, mida määruse eelnõus ei käsitleta. VUHS näeb ette TTJA-le kohustuse teavitada koostöömehhanismi raames üksnes kolmanda riigi füüsilise isiku või ettevõtja välisinvesteeringust, mille suhtes viiakse läbi loamenetlust. Vabatahtliku teavitamise rakendamiseks tuleks TTJA-le vastav õigus sätestada VUHS-is.

4. Määruse eelnõu lk 21 punktis 16 on toodud: a) määruse kohaldamisalasse peaksid kuuluma välisinvesteeringud, mille eesmärk on luua või säilitada püsiv ja otsene seos kolmandatest riikidest pärit välisinvestorite ning liikmesriigis majandustegevusega tegelevate liidu sihtettevõtjate vahel; b) raamistik ei peaks hõlmama äriühingu väärtpaberite omandamist, kui seda tehakse üksnes finantsinvesteeringuks ilma kavatsuseta mõjutada ettevõtja juhtimist ja kontrolli (portfelliinvesteeringud). Eeltoodust viimast punkti on praktikas keeruline rakendada ja see võiks jääda liikmesriigile soovituslikeks, sest mõju ja ka selle puudumine selgub alles hindamise käigus. Näiteks VUHS ei tee üldist erandit väärtpaberite tehingutele, välja arvatud, et need võib lõpuni viia, kui esitatakse viivitamata taotlus välisinvesteeringu loa saamiseks ning välisinvestor ei kasuta kuni välisinvesteeringu loa saamiseni omandatava olulise osaluse või saavutatava kontrolliga kaasnevaid õigusi, eelkõige hääleõigust. See aga tähendab, et välisinvesteeringu usaldusvärsust siiski hinnatakse ja veendutakse, et välisinvesteering tehakse finantsinvesteeringuna ning oht julgeolekule ja avalikule korrale puudub. Nõustume, et välisinvesteeringuna ei peaks käsitlema kontsernisest restruktureerimist või rohkem kui ühe juriidilise isiku ühinemist üheks juriidiliseks isikuks, tingimusel, et välisinvestorite osade või aktsiate arvu ei suurendata või tehingu tulemusel ei teki täiendavaid õigusi, mis võivad muuta ühe või mitme välisinvestori tegelikku osalust sihtettevõtja juhtimises või kontrollis. Eelnevale vastab üldjoontes

tänane VUHS §-s 2 sätestatud välisinvesteeringu tähendus ja selle kohta seletuskirjas toodu, kuid segadust võib tekitada VUHS-is defineerimata mõiste „tehing“, millena võib käsitleda näiteks ka ühinemiskokkulepet.

5. Määruse eelnõu artikkel 9 näeb ette liikmesriigile õiguse alustada omaalgatuslikult taustauuringu menetlust, kui ta leiab, et teise liikmesriigi territooriumil tehtud välisinvesteering, millest koostöömehhanismi kaudu ei ole teatatud, võib negatiivselt 3 (4) mõjutada tema julgeolekut või avalikku korda. Tegemist on õigusega, mille järele puudub vajadus, sest selle peaks tegelikult ära hoidma efektiivselt toimiv taustauuringu- ja koostöömehhanism. Omaalgatuslikult taustauuringu menetluse alustamise õiguse rakendamiseks aga tuleks TTJA-le vastav õigus sätestada VUHS-is ning peaks jääma TTJA ja välisinvesteeringukomisjoni otsustada, kui menetluse algatamine on põhjendatult vajalik Eesti julgeoleku ja avaliku korra kaitseks. Seejuures aga tuleb mõista, et sisuliselt võib omaalgatusliku menetluse tulemusel tekkida olukord, kus teine liikmesriik või EK teeb ettepaneku näha ette välisinvesteeringu võimalike riskide maandamiseks kõrvaltingimus, mille rakendamine praktikas ei pruugi olla võimalik põhjustel, mis oleme välja toonud eelnevalt punktis 1. Seetõttu on arusaamatu, mis väärtust omaalgatusliku menetluse algatamise õigus tegelikkuses loob, kui selle rakendamine ei pruugi olla võimalik. Sama aga tekitab selline õigus tõenäoliselt kaheldava kasulikkusega ebakindlust välisinvestorites ja põhjustab liikmesriigile administratiivset koormust (vt ka ülal punktis 1 välja toodud kahtlused).

6. Toetame määruse eelnõu artikliga 7 sätestatud EK arvamuse esitamise õiguse laiendamist ka kõikidele teistele välisinvesteeringutele lisaks nendele, mis julgeoleku või avaliku korra seisukohast võivad mõjutada Euroopa Liidule huvi pakkuvaid projekte või programme. EK-le võib laekuda väga mitmekülgne ja mitmelt liikmesriigilt pärit terviklik info kavandatavast välisinvesteeringust ja selle mõjust, mistõttu laiapindsel teabel tuginev põhjendatud arvamus on väga väärtuslik, eriti väikeriigile nagu Eesti.

7. Toetame määruse eelnõus kirjaliku tagasiside andmist EK-le ja liikmesriigile selle kohta, kuidas on välisinvesteeringu lubamise otsustamisel arvesse võetud vastavalt EK arvamust ja liikmesriigi märkusi, kuid seda realistlike tähtaegade ja eesmärgipõhiste tegevustega. Leiame, et märkuste esitajale on oluline mõista, mis ulatuses ja kuidas on tema märkuste ja EK arvamusega arvestatud, et vajadusel uuesti hinnata välisinvesteeringu mõjusid julgeolekule ja avalikule korrale ning rakendada meetmeid riskide maandamiseks. Arvestades, et suhtlus liikmesriikide ja EK vahel toimub läbi TTJA kui Euroopa Liidu välisinvesteeringute menetlemisealase koostöö kontaktpunkti, siis igasugune kontaktpunktide täiendavate ülesannete (sh ülesanded, mis on seotud välisinvesteeringukomisjoni teenindamisega) panemine suurendab kõikide osapoolte töömahtu, see tähendab mõjutab nii kontaktpunkti ülesannete

	<p>täitmisel TTJA, aga ka välisinvesteeringukomisjoni töökoormust. Alternatiivselt võiks kaaluda, kas oleks piisav, kui tagasisidet peab andma üksnes juhul, kui EK või liikmesriik on seda soovinud. Määruse eelnõu artikli 7 punktis 9 sätestatud nõupidamise vajaduses suudavad liikmesriigid vajadusel ilmselt kokku leppida ka ilma, et regulatsioon selleks aluse annaks.</p> <p>8. Toetame määruse eelnõus liikmesriigile kohustuse panemist rakendada välisinvesteeringu lubamisel kõrvaltingimust, kui see on võimalik ja aitab riske minimaliseerida ning vältida välisinvesteeringu mittelubamist. Leiame, et see aitaks ühtlustada Euroopa ettevõtluskeskkonda ja näiteks vähendada naaberriikide omavahelist konkureerimist välisinvesteeringutele, mille tulemusel võib juhtuda, et investeering küll tehakse ühes liikmesriigis, kuid edaspidine majandustegevus toimub naaberriigis.</p> <p>9. Nõustume ja toetame määruse eelnõus koostöömehhanismi säilitamise ja tugevdamisega ning oleme valmis koostööks VUHS 4. peatüki täpsustamiseks, mis võimaldaksid TTJA-l efektiivsemalt täita kontaktpunkti ülesandeid ja kasutada koostöömehhanismi maksimaalselt ära välisinvesteeringute usaldusvääruse hindamisel ning välisinvesteeringukomisjoni teenindamisel.</p> <p>10. Teeme ettepaneku esitada Vabariigi Valitsusele otsustamiseks Eesti seisukohana ettepanek jätta vabatahtlik välisinvesteeringust teavitamine (määruse eelnõu artikkel 5 punkt 3) teavituse esitanud liikmesriigi, tema hinnangul seotud teiste liikmesriikide ja EK vahele, et mitte 4 (4) koormata neid liikmesriike selliste välisinvesteeringute teavituste läbivaatamisega, keda välisinvesteering tõenäoliselt ei mõjuta. Leiame, et kui teavitaja hinnangul ei mõjuta välisinvesteering teiste liikmesriikide julgeolekut ja avalikku korda, kuid ta peab siiski vajalikuks sellest teavitada, siis piisab seotud liikmesriikide ja EK teavitamisest. Kui seotud liikmesriigid või EK leiavad, et välisinvesteering mõju on algselt eeldatust suurem, saab teavitatud liikmesriik või EK selle välja tuua oma märkustes või arvamuses. Alates 01.09.2023, mil VUHS jõustus, on näiteks seisuga 14.03.2024 esitatud koostöömehhanismi kaudu kokku 243 teavitust, mille puhul esmasel hinnangul seos Baltikumiga on tuvastatud 72 korral. Kui jäetakse kõrvale teavitused välisinvesteeringutest, mis teisi liikmesriike ei mõjuta, oleks võimalik teavituste läbivaatamistelt ja hinnangu andmistelt vähendada TTJA ning välisinvesteeringukomisjoni koormust. Üle Euroopa vähendaks see ulatuslikult eri riikide asutuste asjatut koormust.</p>	
Välisluureamet		
Kaitsepolitsei		
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus		
Konkurentsiamet		
Eesti Advokatuur		

Finantsinspeksioon	Käesolevaga anname teada, et meil ei ole kommentaare nimetatud määruse muutmise ettepaneku kohta.	
Rahapesu Andmebüroo	Omapoolseid seisukohti ega kommentaare ei ole lisada.	

Huvigrupid

Ettepaneku esitaja	Ettepanek	Arvestamine
Eesti Kaubandus- Tööstuskoda	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaubanduskoda toetab määruse ettepaneku artikkel 3 lõikest 1 tulenevat nõuet, et igas liikmesriigis peab olema teatud välisinvesteeringute osas taustakontrollimehhanism, et kaitsta liikmesriigi ja laiemalt Euroopa Liidu julgeolekut ja avalikku korda. 2. Samuti peame põhjendatuks kehtestada Euroopa Liidus teatud miinimumnõuded selle kohta, kuidas liikmesriigid peavad läbi viima välisinvesteeringute taustauuringuid ning kuidas toimub selles osas suhtlus teiste liikmesriikidega. Nõustume, et miinimumnõuded on vajalikud eelkõige selliste välisinvesteeringute osas, mis hõlmavad mitut liikmesriiki. 3. Kaubanduskoda peab positiivseks, et lõplik otsus välisinvesteeringute kohta jääb selle liikmesriigi ainupädevusse, kuhu on kavas välisinvesteering teha või kus see on ellu viidud. 4. Kui liikmesriigid hakkavad määruse jõustumisel vahetama omavahel ja Euroopa Komisjoniga rohkem teavet välisinvesteeringute ja taustauuringute kohta, siis on äärmiselt oluline, et koostöömehhanismi raames toimuva teabevahetuse puhul on tagatud konfidentsiaalsus. Määruse ettepaneku artikkel 12 reguleerib konfidentsiaalsuse tagamist, kuid lisaks õigusnormi olemasolule tuleb ka praktikas tagada, et kõik osapooled peavad konfidentsiaalsuse tagamise kohustusest kinni. 5. Kaubanduskoja hinnangul tuleb põhjalikult üle vaadata, kui suur koormus kaasneb määruse ettepanekuga välisinvestorile, välisinvesteeringuga seotud teistele osapooltele, liikmesriikidele ning Euroopa Komisjonile. Mõistame, et määruse ettepanek sisaldab mitmeid punkte, mis justkui võimaldavad erinevate osapoolte koormust vähendada. Näiteks artikkel 10 lõige 2 annab komisjonile õiguse võtta vastu rakendusmäärus, milles kehtestatakse välisinvesteeringutest teatamise standardvorm. Samas sisaldub ettepanekus ka mitmeid punkte, mis suurendavad erinevate osapoolte halduskoormust. Meie hinnangul määruse ettepanek tervikuna pigem suurendab erinevate osapoolte koormust ja seega ka kulusid. Samas ettepaneku mõju võiks olla vastupidine. 6. Määruse ettepaneku artikkel 4 lõike 4 kohaselt peavad liikmesriikide taustakontrollimehhanismid hõlmama vähemalt investeeringuid Euroopa Liidu äriühingutesse, mis osalevad Euroopa Liidule huvi pakkuvates projektides või programmides, mis on esitatud kavandatava määruse I lisas, ning investeeringuid Euroopa Liidu äriühingutesse, mis tegutsevad 	

Euroopa Liidu julgeoleku või avaliku korra huvi seisukohast eriti olulistes valdkondades, mis on esitatud kavandatava määruse II lisas. Seega kui Euroopa Liidu sihtettevõtja on II lisas loetletud valdkonnas majanduslikult aktiivne, siis määruse ettepaneku kohaselt peavad liikmesriigid välisinvesteeringu taustauuringu tegema. See tähendab, et taustauuring tuleb läbi viia ka siis, kui välisinvesteeringu suurus on näiteks 10 000 eurot või kui välisinvestor teeb investeeringu ettevõttesse, mille tegevusest vaid väga väike osa on seotud II lisas loetletud valdkonnaga. Kaubanduskoja hinnangul on küsitav, kas selliste väiksemate tehingute puhul on ikka äärmiselt oluline läbi viia põhjalik taustakontroll. Meie hinnangul võiks välisinvesteeringute taustakontrolli puhul kasutada rohkem riskipõhist lähenemist. Võimalik, et selliste madalama riskiga välisinvesteeringute jaoks võiks kehtestada teatud erisusi, mis vähendaks osapoolte koormust. Palume Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil üle vaadata määruse lisad 1 ja 2 ning võimalusel teha ettepanekuid loetelu lühendmaiseks või teatud erisuste kehtestamiseks madalama riskiga välisinvesteeringute osas. Lisaks palume hinnangut selle kohta, kui paljudele Eesti ettevõtjatele võib potentsiaalselt tulla välisinvesteeringu taustakontrolli kohustus, kui määrus jõustub praegusel kujul.

7. Määruse ettepanek sisaldab hulgaliselt tähtaegu seoses taustakontrollimehhanismi ja välisinvesteeringuloa menetlusega. Kaubanduskoja hinnangul on oluline, et määruse tulemusena ei muutuks taustakontrolli läbiviimine ebamõistlikult pikaks ning ei annaks liikmesriigile võimalust pahatahtlikult venitada mõnes teises riigis toimuva taustakontrolli läbiviimist. See on oluline nii välisinvestori kui ka osalust müüva isiku jaoks. Me ei ole hetkel veendunud, et määruses sisalduvate tähtaegade regulatsioon on optimaalne. Näiteks tuleb määruse ettepanekust kindlasti välja jätta artikkel 8 lõige 9, mille kohaselt peatatakse liikmesriigi 15-päevane ja Euroopa Komisjoni 20-päevane märkuste ja arvamuse avaldamise tähtaeg taustakontrolli läbiviivale liikmesriigile 25. detsembrist kuni 1. jaanuarini ja need jätkuvad 2. jaanuaril. Leiame, et sellise erisuse järele puudub igasugune vajadus. Me ei tea, et sarnane erisus kehtiks mõne teise tähtaja osas. Seega palume Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil kriitiliselt üle vaadata määruse ettepanekus sisalduvate tähtaegade artiklid, et tähtaegade regulatsioon oleks mõistlik.
8. Lisaks valmistab meile muret, kas ja kui tõhusalt on liikmesriigid ja Euroopa Komisjon võimelised hindama ja tuvastama neid välisinvesteeringuid, mis võivad ohustada liikmesriikide ja Euroopa Liidu julgeolekut ja avalikku korda, kuid millest välisinvestorid või välisinvestoriga seotud osapooled teada ei anna. Kui puudub tegelik võimekus selliseid juhtumeid tuvastada, siis kehtestatakse nõ usaldusväärsetele välisinvestoritele ja ka liikmesriikidele täiendavaid nõudeid, kuid pahatahtlikud investorid leiavad ikkagi viisi, kuidas uuest regulatsioonist kõrvale hiilida. Sellisel juhul ei täida määruse ettepanek oma tegelikku eesmärki.

	<p>9. Anname teada, et meil oleks olnud oluliselt lihtsam välja tuua oma seisukohti, sh detailsemaid kommentaare ja ettepanekuid määruse ettepaneku osas, kui Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium oleks saatnud ka lühiülevaate, milliseid olulisi muudatusi tuleks määruse jõustumisel teha välisinvesteeringu usaldusväarsuse hindamise seaduses. Meie esimene eelistus on see, et kehtivas seaduses tuleks võimalikult vähe muudatusi teha või kui teha, siis need muudatused võiksid senist regulatsiooni lihtsustada, mitte välisinvesteeringuloa menetlust pikemaks ja koormavamaks muuta.</p>	
Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon		
Elektroonikatööstuse liit		
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit		
Keemiatööstuse Liit		
Masinatööstuse Liit		
Pangaliit		
Ravimitootjate Liit		
Tehnopol		
Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstuse Liit		
FinanceEstonia		